18. 6. 2002

ID: 17438

Právo na ochranu osobnosti

Občanský zákoník nevyžaduje k úspěšnému uplatnění práva na ochranu osobnosti zavinění toho, kdo se dopustil neoprávněného zásahu do práva na ochranu osobnosti; nelze se zprostit odpovědnosti ani důkazem, že subjekt zásahu byl v omylu. Nevyžaduje se ani vyvolání následků neoprávněného zásahu

Občanský zákoník nevyžaduje k úspěšnému uplatnění práva na ochranu osobnosti zavinění toho, kdo se dopustil neoprávněného zásahu do práva na ochranu osobnosti; nelze se zprostit odpovědnosti ani důkazem, že subjekt zásahu byl v omylu. Nevyžaduje se ani vyvolání následků neoprávněného zásahu

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 662/2002, ze dne 7.5.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 34 C 17/2000 (žalobkyně I. R., zastoupené advokátkou, proti žalované Obci R., zastoupené advokátkou, o ochranu osobnosti) o dovolání Obce R., zastoupené advokátkou, proti rozsudku Vrchního soudu v Praze z 20.11.2001, sp. zn. 1 Co 204/2001, tak, že dovolání odmítl.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se domáhala žalobou, podanou u soudu dne 21.4.2000 (v průběhu řízení upravovanou), aby žalované obci bylo uloženo omluvit se žalobkyni v dopise přednostovi Okresního úřadu P. za to, že v dopise žalované obce Okresnímu úřadu P. ze dne 18.1.2000 byly uvedeny nepravdivé údaje o žalobkyni, jež byly neoprávněným zásahem do práva žalobkyně na ochranu osobnosti, když tento zásah měl i za následek skončení pracovního poměru žalobkyně (ve zkušební době) u Okresního úřadu P. Dále se žalobkyně domáhala, aby žalované obci bylo uloženo zaplatit jí 500.000 Kč jako náhradu vzniklé nemajetkové újmy.

Žalovaná obec navrhla zamítnutí žaloby s tím, že se nedopustila jednání, kterým by neoprávněně zasáhla do práva na ochranu osobnosti žalobkyně; žalovaná obec měla dále za to, že žalobní návrh je „nepřezkoumatelný, neúplný a zmatečný“. Žalovaná obec ve svém vyjádření zdůrazňovala, že pracovní poměr se žalobkyní u žalované obce byl ukončen dohodou a pracovní poměr žalobkyně u Okresního úřadu P. byl skončen ve zkušební době bez uvedení důvodu a tedy bez údajné souvislosti s údaji v dopise žalované obce Okresnímu úřadu P. z 18.1.2000. Dále žalovaná obec zdůrazňovala, že na veřejném zasedání zastupitelstva Obce R. dne 2.2.2000 nebyly žádné údaje o žalobkyni uváděny a ani žádné prohlášení žalobkyně tam učiněno nebylo. Podle názoru žalované obce se žalobkyně v pracovním poměru u Stavebního úřadu Obce R. dopouštěla pochybení především v záležitosti rekultivace dolu K.; tato pochybení byla u žalobkyně v době jejího zaměstnání u stavebního úřadu v R. prokázána, ale k nápravě ze strany žalobkyně nedošlo.

Soud prvního stupně vyslechl v řízení žalobkyni jako účastnici řízení, vyslechl svědky Ing. J. M., Ing. J. D., Ing. M. V., Ing. G. Š., CSc., Z. T. a konstatoval obsah listinných dokladů, předložených účastníky řízení. Rozsudkem Krajského soudu v Praze z 3.5.2001, čj. 34 C 17/2000-132, bylo rozhodnuto především o povinnosti žalované obce doručit do 15 dnů od právní moci rozsudku na Okresní úřad P. (k rukám přednosty) a zároveň i doručit žalobkyni na vědomí dopis obsahující omluvu (v žalobkyní navrženém znění) za tvrzení obsažená v dopise žalované obce Okresnímu úřadu P. z 18.1.2000; žalobnímu návrhu žalobkyně ohledně znění omluvného dopisu nebylo vyhověno v tom smyslu, pokud se žalobkyně domáhala, aby omluva obsahovala i formulaci, že za tvrzení obsažená v dopise z 18.1.2000 se žalovaná obec omlouvá „neboť se nezakládají na pravdě“. Byl také zamítnut žalobní návrh, aby kopie omluvného dopisu byla žalovanou obcí doručena žalobkyni, opatřená prezentačním razítkem sekretariátu přednosty Okresního úřadu P. Dalším výrokem uvedeného rozsudku soudu prvního stupně bylo žalované obci uloženo zaplatit žalobkyni 50.000 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku; byl však zamítnut žalobní návrh žalobkyně, aby žalované obci bylo uloženo zaplatit jí dalších 450.000 Kč. Žalované obci bylo uloženo zaplatit žalobkyni na náhradu nákladů řízení 13.450 Kč do 3 dnů od právní moci rozhodnutí soudu.

V odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně bylo uvedeno, že v řízení bylo bezpečně prokázáno, že přednostovi Okresního úřadu P. Ing. J. M. byl dne 20.1.2000 doručen dopis žalované obce ze dne 18.1.2000, v němž se sděluje, že žalobkyně odešla ze stavebního úřadu v R. na základě dohody, avšak důvodem jejího odchodu bylo hrubé pochybení, které zakládá možnost výpovědi podle § 46 odst. 1 písm. f) zákoníku práce. V dopise se dále uvádělo, v čem pochybení žalobkyně spočívalo, a byl připojen závěr, že za těchto okolností žalovaná obec nepokládá zaměstnání žalobkyně na referátu regionálního rozvoje Okresního úřadu P. za vhodné z toho důvodu, že tento orgán je nejen odvolacím orgánem, ale i metodickým vedoucím stavebních úřadů v okrese.

V odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně bylo také poukazována na to, že v dopise žalované obce z 18.1.2000 bylo uváděno, že ze stavebního úřadu v Rudné žalobkyně odešla na základě dohody, že však důvodem jejího odchodu bylo hrubé pochybení, které zakládalo možnost výpovědi pracovního poměru podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. f) zákoníku práce; dopis z 18.1.2000 obsahoval údaj o tom, v čem spočívala pochybení žalobkyně. Soud prvního stupně dovozoval, že i když údaje o pochybení žalobkyně, obsažená v dopise z 18.1.2000, jsou vesměs podloženy rozhodnutím Okresního úřadu P., nelze je považovat za porušení pracovní kázně, která by mohla vést k výpovědi z pracovního poměru ve smyslu citovaného ustanovení zákoníku práce. Soud prvního stupně zdůrazňoval v této souvislosti, že podle ustanovení § 60 odst. 1, 2 a 3 zákoníku práce je zaměstnavatel povinen vydat zaměstnanci pracovní posudek, požádá-li o to zaměstnanec zaměstnavatele při skončení pracovního poměru; jinak je zaměstnavatel povinen vydat zaměstnanci potvrzení o zaměstnání a jiné informace o zaměstnanci je oprávněn sdělovat pouze s jeho souhlasem. Dospěl proto soud prvního stupně k výslednému závěru, že žalovaná obec „uvedeným dopisem ze dne 18.1.2000, k jehož napsání a odeslání neměla oporu v žádném pracovním předpise, neoprávněně zasáhla do osobnostních práv žalobkyně, čímž došlo ke snížení její pracovní cti a důstojnosti.“

Z uvedených důvodů soud prvního stupně žalobě žalobkyně vyhověl, uložil žalované obci zaslat žalobkyní požadovaný omluvný dopis a také přiznal žalobkyni náhradu nemajetkové újmy částkou 50.000 Kč, která je podle názoru uvedeného soudu přiměřeným vyvážením a zmírněním vzniklé nemajetkové újmy. Výrok o nákladech řízení byl odůvodněn ustanovením § 142 odst. 1 občanského soudního řádu.

O odvolání žalované obce proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem z 20.11.2001, sp. zn. 1 Co 204/2001, tak, že rozsudek soudu prvního stupně byl odvolacím soudem v odvoláním napadených výrocích, včetně výroku o nákladech řízení, potvrzen. Žalované obci bylo uloženo zaplatit žalobkyni na náhradu nákladů odvolacího řízení 12.725 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

V odůvodnění rozsudku odvolacího soudu bylo uvedeno, že se odvolací soud ztotožňuje se skutkovým závěrem i s právním posouzením věci soudem prvního stupně. Také odvolací soud byl toho názoru, že dopis žalované obce z 18.1.2000, adresovaný přednostovi Okresního úřadu P. byl neoprávněným zásahem do osobnostních práv žalobkyně; nelze tento dopis považovat za oprávněnou kritiku. Odvolací soud měl za to, že při posuzování obsahu dopisu z 18.1.2000 nelze přehlédnout, že pracovní poměr žalobkyně u žalované obce byl ukončen dohodou o skončení pracovního poměru, i když původně jí byla dána výpověď podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. f) zákoníku práce, takže podle ustanovení § 60 zákoníku práce mohla žalovaná obec vedle potvrzení o zaměstnání a pracovního posudku o žalobkyni sdělovat komukoli další informace jen s jejím souhlasem. Pokud se v dopise z 18.1.2000 uváděla údajná hrubá pochybení žalobkyně v jejím působení u Stavebního úřadu R., musel odvolací soud přihlížet i k tomu , že např. v rozhodnutí Ministerstva pro místní rozvoj z 15.5.2001, čj. 1075/01-33, jehož obsahem byl proveden důkaz v odvolacím řízení, došlo ke zrušení rozhodnutí Okresního úřadu P. v záležitosti, na kterou bylo v citovaném dopise poukazováno (případ K.), takže i tato výtka pochybení žalobkyně při výkonu práce u Stavebního úřadu R. nebyla důvodná. Měl proto i odvolací soud za to, že tu došlo dopisem z 18.1.2000 k neoprávněnému zásahu ze strany žalované obce a byl i toho názoru, že by tu nebylo postačující jen morální zadostiučinění, ale že tu je na místě přiznat i přiměřenou náhradu nemajetkové újmy v penězích.

Proto odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně podle ustanovení § 219 občanského soudního řádu jako věcně správný. Rozhodnutí o nákladech odvolacího řízení bylo odůvodněno ustanoveními § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 občanského soudního řádu a ustanoveními vyhlášek č. 484/2000 Sb. a č. 177/1996 Sb.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen advokátce, která v řízení zastupovala žalovanou obec, dne 9.1.2002, tímto dnem nabylo uvedené rozhodnutí právní moci a dovolání ze strany žalované obce bylo předáno na poště k doručení Krajskému soudu v Praze dne 6.3.2002, tedy ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 občanského soudního řádu.

Dovolávající se obec navrhovala, aby rozsudek odvolacího soudu byl dovolacím soudem zrušen a aby věc byla vrácena k dalšímu řízení. Co do přípustnosti dovolání poukazovala dovolatelka na to, že rozhodnutí odvolacího soudu, proti němuž směřuje její dovolání, má po právní stránce zásadní význam, takže by měl dovolací soud posoudit její dovolání jako přípustné. Právní posouzení věci odvolacím soudem nepovažovala dovolatelka za správné.

Dovolatelka vytýkala odvolacímu soudu, že nevzal v úvahu ani to, že žalobkyně svou žalobou uplatňovala, že obsah dopisu z 18.1.2000 byl nepravdivý, a nikoli to, že žalovaná obec nebyla k napsání tohoto dopisu oprávněna (jak to uváděl odvolací soud ve svém rozhodnutí). Obsah uvedeného dopisu však podle názoru dovolatelky neobsahoval žádná nepravdivá tvrzení nebo pravdu zkreslující údaje; dovolatelka byla i toho názoru, že napsání uvedeného dopisu Okresnímu úřadu P. nebylo objektivně způsobilé přivodit újmu na právech žalobkyně, chráněných ustanovením § 11

občanského zákoníku. Obsah dopisu také sám nevyvolal ukončení pracovního poměru žalobkyně u Okresního úřadu P., nýbrž byl jen podnětem k tomu, že tento úřad přikročil k vlastnímu šetření celého případu, jehož závěr byl identický se skutečnostmi uvedenými v dopise žalované obce i v předchozích rozhodnutích Okresního úřadu P., ze kterých také dopis z 18.1.2000 vycházel. Dovolatelka zdůrazňovala, že žalobkyně ostatně ukončila svůj pracovní poměr s Okresním úřadem P. sama, když si našla jiné zaměstnání, do něhož přešla. Podle názoru dovolatelky tu tedy nedošlo k neoprávněnému zásahu do práv chráněných ustanovením § 11 a násl. občanského zákoníku a tím méně tu byly předpoklady k uložení náhrady nemajetkové újmy v penězích podle ustanovení § 13 odst. 2 občanského zákoníku; použití této sankce odvolací soud ostatně ve svém rozhodnutí vůbec nezdůvodnil a ničím nedoložil.

Při posuzování tohoto dovolání vycházel dovolací soud z ustanovení bodu 1 zákona č. 30/2000 Sb. (v hlavě první dvanácté části), jímž byl změněn a doplněn občanský soudní řád (zákon č. 99/1963 Sb.); podle uvedeného přechodného ustanovení platí citovaný zákon i pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti uvedeného zákona, pokud by nebylo citovaným zákonem stanoveno jinak (srov. např. body 15 a 17 přechodných ustanovení citovaného zákona).

Přípustnost dovolání tu bylo třeba posoudit podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) občanského soudního řádu, podle něhož je dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že dovoláním napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam. Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy anebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 občanského soudního řádu).

Odvolací soud posoudil v daném případě projednávanou právní věc podle ustanovení § 11 a § 13 občanského zákoníku, která se na tuto právní věc nepochybně vztahovala a účastníci řízení na tato ustanovení také v průběhu řízení poukazovali. Nešlo tu tedy o řešení právní otázky v rozporu s hmotným právem.

Řešením otázek aplikace a výkladu ustanovení § 11 a § 13 občanského zákoníku se Nejvyšší soud, který je v této právní věci soudem dovolacím, zabýval již v dřívější době.

Neoprávněným zásahem do práva na ochranu osobnosti je jednání, které zasahuje do práv chráněných ustanovením § 11 občanského zákoníku a je v rozporu s právy a povinnostmi původce zásahu, stanovenými právním řádem. Neoprávněným zásahem je každé nepravdivé tvrzení nebo obvinění, které zasahuje práva chráněná ustanoveními § 11 a násl. občanského zákoníku (viz Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 174).

Způsobilost zásahu narušit nebo ohrozit práva chráněná ustanovením § 11 občanského zákoníku lze posuzovat i podle toho, zda šlo o tvrzení, která svým obsahem vyvolávají obavy ze vzniku případného negativního následku, a zda došlo ke zveřejnění těchto tvrzení (Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 177).

Pro odlišení kritiky od neoprávněného zásahu je rozhodující hledisko pravdivosti, věcnosti, objektivnosti a kritikou sledovaného cíle, což bude patrné obvykle z obsahu, formy a místo přednesu kritiky (Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 174).

Občanský zákoník nevyžaduje k úspěšnému uplatnění práva na ochranu osobnosti zavinění toho, kdo se dopustil neoprávněného zásahu do práva na ochranu osobnosti; nelze se zprostit odpovědnosti ani důkazem, že subjekt zásahu byl v omylu. Nevyžaduje se ani vyvolání následků neoprávněného zásahu (Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 176 a 177).

Z citovaných publikovaných právních závěrů Nejvyššího soudu, které lze použít i v projednávané právní věci, vycházel v podstatě i odvolací soud v tomto případě, když posoudil obsah dopisu z 18.1.2000, adresovaného žalovanou obcí Okresnímu úřadu P., jako písemný zásah, týkající se osobnosti žalobkyně a její občanské a profesní cti, přičemž tento zásah obsahoval tvrzení, která se v průběhu řízení před soudy obou stupňů ukázala jako zcela nebo zčásti pravdu zkreslující (tvrzení o údajných žalovanou obcí nedoložených důvodech pro výpověď pracovního poměru podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. f/ zákoníku práce a tvrzení o některých údajných pochybeních žalobkyně při řešení případu rekultivace dolu K. [uvedených posléze na pravou míru v rozhodnutí Ministerstva pro místní rozvoj z 15.5.2001]); postup žalované obce z hlediska pravdivosti, objektivnosti a sledovaného cíle neshledal odvolací soud jako věcnou kritiku a konstatoval i existenci citelného následku neoprávněného zásahu do práva žalobkyně na ochranu osobnosti, zejména v oblasti jejího zaměstnání a profesní cti (tento následek, který tu přesáhl zákonný předpoklad jen narušení nebo ohrožení práva chráněného ustanovením § 11 občanského zákoníku, jenž tu podle zákonného předpokladu postačuje i bez následku, vzal pak odvolací soud především v úvahu při aplikaci ustanovení § 13 odst. 2 občanského zákoníku).

Z obsahu spisu Krajského soudu v Praze sp. zn. 34 C 17/2000 v daném případě a ani z obsahu dovolání dovolatelky nebylo rovněž shledáno, že by v projednávané věci šlo o právní otázku, jež by byla odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně.

Proto tedy nebyly dány zákonné předpoklady přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) a § 237 odst. 3 občanského soudního řádu, na která poukazovala dovolávající se obec, a nebyly shledány ani předpoklady přípustnosti dovolání podle jiného ustanovení občanského soudního řádu. Nebylo tedy možné posoudit dovolání dovolatelky jako dovolání přípustné.

Přikročil proto dovolací soud k odmítnutí dovolání dovolatelky podle ustanovení § 243b odst. 5 a § 218 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti
- Detence (exkluzivně pro předplatitele)